

Za gospodarje

Maribor dne 5. septembra 1934.

Nova uredba o zaščiti kmeta.

Ker vsled velike gospodarske krize kmetje niso več mogli točno odplačevati svojih dolgov, je izdala vlada dne 19. aprila 1932 prvi zakon o zaščiti kmeta. Ta je določal, da se odlaga plačilo dolgov in je veljal do novembra 1933, ko je bila izdana uredba z veljavnostjo zakona. Ta uredba je prinesla nekaj več jasnosti v to, kako naj kmet odplačuje svoje dolgove. Vendar pa so poznejše izkušnje pri izvajanju te uredbe pokazale, da vsebuje tudi ta uredba o zaščiti kmeta mnogo nejasnosti in je bila zato v marsikateri točki nujno potrebna sprememba. Zato je izdal ministrski svet dne 25. avgusta novo uredbo o zaščiti kmeta. Sicer v celoti nova uredba ne prinaša mnogo izprememb, vendar pa so določila nove uredbe mnogo bolj jasna. One točke v uredbi, ki jih je bilo poprej mogoče razlagati na več načinov, so sedaj jasno določene. Ker je uredba že izšla v »Službenih novinah«, je že stopila v veljavo in ima moč zakona.

Ta naredba določa način odplačevanja dolgov samo za one dolgove kmetov, ki so jih napravili pred 20. aprilom 1932 in samo za one, ki morejo dokazati, da so bili kmetje v onem času, ko so se zadolžili.

Kdo je kmet?

Kmet je oni, ki obdeluje svojo zemljo sam ali s svojo družino. Predpis davkov mora izvirati iz dohodkov v kmetijstvu in površina obdelane zemlje ne sme biti preko 75 ha.

Omožena žena, ki je lastnica posestva in živi skupno s svojim možem, se smatra za kmetico samo takrat, če se tudi mož more smatrati za kmeta in če izvira obdavčenje dohodkov pretežno iz kmetijstva.

Kmet je tudi oni, ki obdeluje svojo zemljo s pomočjo najetih oseb in to radi

bolezni, radi pomanjkanja delovnih sil svoje družine, ali radi drugih nepremagljivih ovir, dalje mladoletni otroci kmeta za čas svoje mladoletnosti.

Tudi ta je kmet, ki živi v hišni skupnosti, pa se bavi s kakim drugim gospodarskim poslom, da bi svoji družini, ki ima kmetški značaj, pridobil več zasluga.

Pri oceni davčnega dohodka se ne jemlje v račun davek, ki ga kmet plača na hišo, v kateri stanuje, in ki je v okolišju mesta ali trga, če letni čisti dobiček, ki služi za osnovo za to hišo, ne presega 10.000 Din.

Način odplačevanja dolgov nad 2000 Din.

Način za odplačevanje je različen za dolgove denarnim zavodom in za dolgove privatnim upnikom.

Denarnim zavodom in bankam

plačuje kmet 6% obresti od dolga. Letos mora plačati do 15. novembra obresti za čas od 23. novembra 1933 do 15. novembra 1934. Po 15. novembru letos odplačuje dolg v 12 letnih obrokih. Prvi obrok mora biti plačan najkasneje do 15. novembra 1935, vsak nadaljni obrok pa najkasneje do 15. novembra vsakega leta. Obresti je mogoče plačevati tudi med letom in sicer četrtletno in ne samo po dospelju. Le letos morajo biti plačane obresti do 15. novembra. Dolg se plačuje na ta način, da znaša obrok prvo leto 7% od dolga in nato naprej vsako leto, kakor kaže razpredelnica. Za podlago je vzeto, da znaša dolg 100 Din. Iz tega primera more vsak sam izračunati dolžni obrok za svoj dolg.

Leto	glavnica	anuit.	€/o obr.	odpl. dolg	ost. dolg
1	100	7	6	1	99
2	99	8	5.94	2.06	96.94
3	96.94	9	5.82	3.18	93.76
4	93.76	10	5.63	4.37	89.39
5	89.39	12	5.36	6.64	82.75
6	82.75	12	4.96	7.04	75.71

Leto	glavnica	anuit.	6½% obr.	odpl. dolg	ost. dolga
7	75.71	14	4.94	9.46	66.25
8	66.25	14	3.97	10.03	56.22
9	56.22	16	3.27	12.63	34.59
10	43.59	16	2.62	13.38	30.21
11	30.21	16	1.81	14.19	16.02
12	16.02	17	0.98	16.02	—
		151	51.	100	—

Vsem drugim upnikom,

ki niso denarni zavodi in banke, plača kmet 3.5%. Roki plačevanja so isti, kakor denarnim zavodom. Tudi plača prvo leto obrok, ki znaša 6% dolžne svote, vsako leto naprej pa po sledeči razporeditvi:

Leto	glavnica	anuit.	3½% obr.	odpl. dolg	ost. dolga
1	100	6	3.5	2.50	97.50
2	97.50	7	3.41	3.59	93.91
3	93.91	8	3.28	4.72	89.19
4	89.19	9	3.12	5.88	83.31
5	83.31	10	2.92	7.08	76.23
6	76.23	10	2.67	7.33	68.90
7	68.90	12	2.41	9.59	59.31
8	59.31	12	2.08	9.92	49.39
9	49.39	12	1.73	10.27	39.12
10	39.12	13	1.37	11.33	27.49
11	27.49	14	0.96	13.04	16.65
12	14.65	15	0.55	14.65	—
		128	28	100	—

Če si je dolžnik dogovoril ugodnejše obresti in obroke odplačila dolga, velja ta dogovor.

Če dolžnik ne plača letnega obroka 30 dni po dnevu dospelosti, torej do dne 15. decembra vsakega leta, more upnik ta obrok iztirjati prisilnim potom. Za letos more upnik prisilno iztirjati letošnje obresti, ako niso plačane 30 dni po 15. novembru. Dolžnik, od katerega se letni obroki iztirjajo trikrat po vrsti prisilno, izgubi pravico do zaščite.

Vsak dolžnik more že tudi preje poravnati svoj dolg, ne šele v 12 letnih obrokih. Vendar pa mora tudi v tem slučaju plačati dolg v celoti, odpadejo samo obresti. Popusta torej v tem slučaju ni, kakor je to predvidevala stara tozadevna uredba.

Po novi uredbi je tudi točno določeno, kako naj se plačujejo dolgovi kmetov na menice. Te so pač v navadi v južnih krajih naše države, pri nas pa ne in zato za nas te določbe niso tako važne.

Dolgovi pod 2000 Din.

Do sedaj je bila najvišja meja za dolgove, ki se plačajo v treh obrokih, 1200 Din. Ta meja se zviša sedaj na 2000 Din, doba odplačevanja pa se zviša na 4 leta. Tudi za ta plačila velja termin 15. nov. vsakega leta. Obresti za te dolgove so 6%. Izgubi pa dolžnik pravico do te ugodnosti plačevanja, ako se od njega iztirjata dva letna obroka prisilnim potom.

Vse prisilne prodaje premičnin in nepremičnin kmetov se z uveljavljenjem te uredbe odgodijo in vse prisilne uprave se ustavijo. Nove take prodaje so mogoče le, ako dolžnik ne izvršuje plačil, določenih po tej novi uredbi. Vendar pa mora prizalet stranka zahtevati, da se prodaja odgodi, ker sodišče tega ne napravi več po službeni dolžnosti, kakor do sedaj, če je izvedelo, da je dolžnik kmet.

Potrčila o svojstvu kmeta.

Potrčilo o tem, kdo je kmet, izda na posebnem obrazcu občinski urad, ki mora dobiti od pristojne davčne uprave uradne podatke o višini obdavčenih dolžnikovih dohodkov. Nezadovoljna stranka se lahko pritoži pri banu in nato še naprej pri upravnem sodišču.

Uredba vsebuje tudi določbo, ki hoče preprečiti, da bi kdo svojega upnika prevaral na ta način, da bi dal na svoje posestvo vknjižiti koga drugega, pravi upnik pa bi ostal nezavarovan.

Dolgovi, ki niso zavarovani.

Ne spadajo pod zaščito te uredbe javne dajatve, zakonito predpisane takse, blagovni dolgovi pod 500 Din, ki so nastali po 20. oktobru 1931, in vsi dolgovi, nastali po 20. aprilu 1933, razne terjatve za vzdrževanje, zakupnina in stanarina ter končno terjatve narodne, hipotekarne in privilegirane agrarne banke.

Če bi se kmet-dolžnik ravnal točno po tem zakonu, bi bil v 12 letih brez dolgov. Določila za odplačilo so jasna, jasno ni samo to, kje bo dobil kmet denar za odplačilo. Tudi zato bi morala poskrbeti pristojna oblast s tem, da ustvari kmetom možnost boljše prodaje. Zelo hvaležno nalogo ima tu kmetijski oddelek banke uprave in strokovni uradniki tega

oddelka. Po našem mnenju ni njihova glavna naloga, skrbeti samo za birokratsko pospeševanje kmetijstva in povsod propagirati samo čim večjo in čim boljše produkcijo. Danes je glavna njihova naloga, da preskrbijo in organizirajo našemu kmetu čim boljše prodajo proizvodov njegove zemlje. Ako bo doseženo to, bo kmet z veseljem odplačeval svoje dolgove, saj je bil vedno točen plačnik. Na ta način bo pa tudi zakon o zaščiti kmeta imel čim boljši učinek in bo res dosegel svoj namen.

Razna obvestila.

Jugoslovansko-madžarska trgovska pogajanja se po vesteh iz Budimpešte spet kmalu obnove. S tem bi se začeli tudi razgovori o možnostih čim boljšega izvoza našega lesa na Madžarsko.

Izvoz konj. V zadnjem času je izvozila Nemčija iz Jugoslavije 500 konj medzimmerskega plemena.

Izvoz lesa v Italijo. V kratkem se obnove pogajanja za izvoz našega lesa v Italijo. Pogajanja bodo vzela za podlago takozvani tržaški sporazum, po katerem naj bi izvozile v Italijo posamezne države sledeče količine lesa: Avstrija 42,5%, Jugoslavija 30%, Sovjetska Rusija 18% in Rumunija 8,5% vsega uvoza. Dokler pa se tudi carine za uvoz lesa v Italijo znatno ne znižajo, nam ta sporazum ne bo pomagal mnogo, ker so cene, ki jih dosežemo v Italiji, pri teh visokih carinah prenizke.

Privatni dolgovi v Bolgariji. Zakon o pomoči zadolženim in o kreditnih organizacijah je stopil v Bolgariji v veljavo dne 8. avgusta t. l. Obrestna mera je 5%, plačilni roki pa so 2 do 10 let. Po tem zakonu se dolgovi znižajo in sicer do višine 300.000 levov: trgovcem za 20%, obrtnikom za 30%, kmetom pa za 40%.

Izvoz jabolk v številkah. Skupno se je izvozilo dosedaj 417.000 kg jabolk in 4600 kg hrušk. Jabočka so se izvažala na Češko 180.000 kg, v Nemčijo 160.000 kg, v Avstrijo 66.000 kg in na Švedsko 11.000 kg. Skupen izvoz dosega torej dosedaj le okrog 40 vagonov, par pač ni v nobeni primeri z našo letošnjo sadno produkcijo. Ker je ranega sadja v Sloveniji okoli 300 vagonov ter je sezona za njegov izvoz sedaj že skoraj prenehala, je razum-

ljivo, kako škodo imamo. Tako sta nam ostali v celoti neprodani sorti grafensteinec in kardinal, ki sta se druga leta zelo izvažali. Malo zanimanja pa vlada tudi za izvoz poznih jabolk. Francija, ki je druga leta v tem času zelo povpraševala po kanadkah, se letos še ni oglasila ter vlada bojazen, da jih sploh ne bo kupovala.

Pozor, živinorejci! Zveza selekcijskih društev v Ormožu priredi dne 27. sept., t. l. dopoldne prvi živinski plemenski sejem na sejmišču v Ormožu. Namen tega sejma je, da se za plemenske namene nakupi res prvovrstna plemenska živina, in to prvenstveno ona, ki se vodi v rodovniških knjigah. Živinorejci, ki še niso organizirani v selekcijskih društvih, naj prijavijo občini bivališča ali Zvezi selekcijskih društev v Ormožu število in vrsto goved, ki jih želijo kupiti. Obenem se opozarja, da je za ptujski okraj določena reja pincgavskega goveda in se bodo zaradi tega od leta 1935 naprej licencirali le biki te pasme.

Okrožnica hmeljarjem. Hmeljarsko društvo za dravsko banovino je razposlalo naslednjo okrožnico: Te dni se je dogodilo, da je neki hmeljski nakupovalec nekje v Savinjski dolini kupil hmelj po 40 Din za 1 kg ter se potem v Žalcu izjavil, da se hmelj dobiva na deželi po 35 Din 1 kg. Takšne laži imajo edini namen hmeljarje begati in občutno škodovati. Vse podružnice in tudi druge hmeljarji se vnovič naprošajo, da večkrat — tudi dnevno — poročajo resnične cene, ki so se plačevale v posameznih krajih za 1 kg hmelja. Vsa zadeva ni le skrajno nujna, nego tudi prav resna in vsega vpoštevanja vredna. — Društveni odbor.

Letošnji pridelok hmelja v Savinjski dolini znaša po zadnji cenitvi 14.000 kvintalov po 50 kg.

Selekcijska zadruga za rejo perutnine v Mariboru. Dne 29. in 30. septembra ter 1. oktobra t. l. se vrši v Mariboru kmetijska razstava, katero priredijo: sreza Maribor levi in desni breg ter Maribor mesto. S to razstavo je združena tudi razstava štajerske kokoši. Po nalogu banske uprave v Ljubljani je povabiti k udeležbi vse rejce štajerske kokoši iz področja bivše mariborske oblasti. Vsi rejci omenjenih kokoši se torej vljudno vabijo, da s udeležbo razstave s svojimi živalmi v

čim večjem številu. Najboljše in najlepše živali bodo nagrajene. Natančnejša pojasnila se dobijo pri Seleksijski zadrugi za rejo perutnine v Mariboru.

Dvodnevni tečaj za konserviranje zelenjave in sadja se vrši dne 21. in 22. septembra na Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Udeležbo je javiti z dopisnico do 20. sept. ravnateljstvu šole.

Cebelarški kongres z razstavo v Beogradu.

Dne 27. in 28. avgusta se je vršil v Beogradu vseslovanski čebelarški kongres, ki je bil dobro obiskan, a slabo organiziran. Za prirediteljev so se zelo zanimali srbski kmetje s svojo mladino. Na kongresu so predavali razni čebelarški strokovnjaki iz raznih slovanskih držav in vsak v svojem maternem jeziku. Od Slovencev sta nastopila dva predavatelja.

S kongresom je bila združena čebelarška razstava, ki je bila tudi slabo pripravljena. Vse razstavljalcev je bilo 623. Slovenijo sta zastopala Čebelarско društvo in Železničarska čebelarška zadruga iz Ljubljane. Čebelarško društvo je med drugim razstavilo modele plemenitne postaje, model starega in moderne kranjskega čebelnjaka, aparate za dobivanje medu iz satovja, razne grafične izdelke o stanju čebelarstva v Sloveniji, več žnidaršičevih panjev, razne druge čebelarске naprave, več posod medu, vosek in umetniško izdelane medene kruhke, ki se izdelujejo v okolici Škofjeloke. Za vse razstavljene predmete je vladalo veliko zanimanje. Srbski kmetje in vsi gostje so se zelo zanimali za žnidaršičeve panje.

Železničarji čebelarji so razstavili iz priprav, ki jih rabi čebelar, sestavljeno lokomotivo. Njihova čebelarška zadruga šteje 250 članov in imajo 3000 različnih panjev.

Na razstavi so se Slovenci in Hrvati dobro postavili.

Čehoslovaški čebelarji so poslali na razstavo najboljše, kar premorejo in so s tem pokazali, kako je pri njih čebelarjeva na višku.

Bolgari so razstavili malo in istotako Poljaki samo književnost, ki se tiče čebelarstva in nekaj fotografskih slik.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 1. septembra so pripeljali 38 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 10—11, slanina 12—13. Kmetje radi slabega vremena živinske krme niso pripeljali, pač pa 15 voz novega krompirja po 0.50—0.75, 2 čebule 1—1.50, česen 4—5, 3 voze zelja 0.50—1, kisló zelje 3, kumarce 0.25—0.50, zelena paprika 1, karfijola 0.50—3, hren 4—5, buče 0.50—1, fižol v stročju 1, luščeni grah 8—10, jabolke 3, hruške 3—4, slive 2, črnice 1.50, breskve 3—6, maline 4, grozdje 3—7, brusnice 4.50, celi orehi 10, luščeni 34—36. Na trgu je bilo 14 vreč pšenice po 1.25, 6 rži 1, 10 ječmena 1, 16 koruze 1.50, 12 ovsa 0.75, 14 prosa 1.50—2, 14 fižola 1.50. Smetana 10—12, mleko 1.50—1.75, surovo maslo 20—24, čajno maslo 28—32, jajca 0.50—1 Din. Prinesli so 90 kokoši po 18—30, 1067 piščancev 15—50, 10 gosí 25—35, 13 puranov 28—35, 68 rac 10—20, 64 domačih zajcev 5—30 Din.

Mariborski živinski sejem 23. 8. 1934. Prignanih je bilo 9 konj, 15 bikov, 148 volov, 433 krav in 13 telet, skupaj 618 kom. Povprečne cene za različne živalske vrste so bile sledeče: debeli volí 1 kg žive teže od 3 do 3.75 Din, poldebeli volí 2 do 2.50, plemenski volí 3 do 3.50, biki za klanje 2.50 do 3.50, klavne krave debele 2.50 do 3, plemenske krave 2 do 2.25, krave za klobasarje 1.75 do 2, molzne krave 2.50 do 3, breje krave 2.50 do 3, mlada živina 2.50 do 3, teleta 4 do 4.50 Din. Prodanih je bilo 353 komadov, od teh za izvoz v Italijo 6 komadov.

Mariborski svinjski sejem 31. 8. 1934. Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 270 svinj, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tedno stari komad 60—80 Din, 7—9 tednov stari 100—125 Din, 3—4 mesece stari 180—250 Din, 5—7 mesecev stari 300—350 Din, 8—10 mesecev stari 400—480 Din, 1 leto stari 550—600 Din, 1 kg žive teže 5—6 Din, 1 kg mrtve teže 8.50—9.50 Din. Prodanih je bilo 107 svinj.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 8—10 Din, volovsko meso II. vrste 6—8 Din, mesó od bikov, krav in telic 5—6 Din, telečje meso I. vrste 8—12, telečje meso II. vrste 5—8, svinjsko meso sveže 10—15 Din.